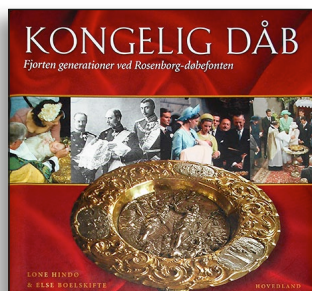
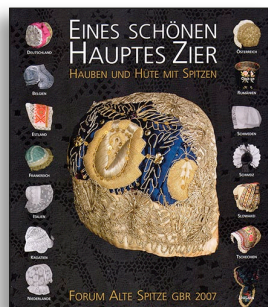
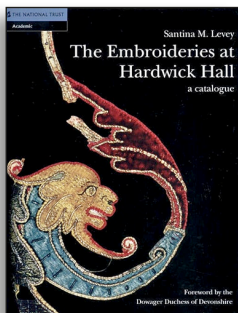
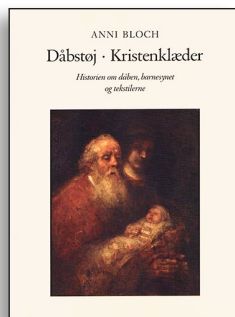
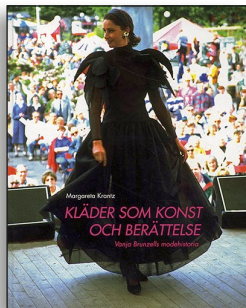

21. årgang
nr. 2
2010/2011

TENEN

Indhold:

Kolding Hørfabrik	side 3
På tur til Bymuseet i København den 9. oktober 2010	side 9
Bog anmeldelser	side 11
Kaffe med kage og kærlighed	side 23
Arrangements- og udstillingskalender	side 25
Telefonliste for TENENs bestyrelse mv.	side 27

Bladets sideantal er fastlagt under hensyn til portobestemmelserne.

TENEN Dansk Tekstilhistorisk Forening

Formand: Annet Laursen Skjelsager, Dorthesvej 2, 3520 Farum, telefon 44 95 05 55

Næstformand: Lone de Hemmer Egeberg, Teglgården 66 st.th, 3460 Birkerød,
telefon 45 81 05 05

Kasserer: Bent Bille, Søndergade 66, 5620 Glamsbjerg, telefon 64 72 15 65
Giro nummer: 143-0130

Medlemsskab tegnes hos kassereren. I 2010/2011 er prisen pr. år 200 kr.
Husstandsmedlemsskab koster 300 kr.

Medlemmer får tilsendt tidsskriftet TENEN.

TENEN – Danish Society for Textile History

Tidsskriftet **TENEN**

Redaktion: Annet Laursen Skjelsager, Dorthesvej 2, 3520 Farum, telefon 44 95 05 55,

ePost silke-annet@silke-annet.dk • Vibeke og Frits Lilbæk, telefon 48 17 16 47,

ePost vofl3450@gmail.com

Sats og billedbehandling: Frits Lilbæk • Digitaltryk: VesterKopi • ISSN: 0906-9526

Copyright © TENEN og forfatterne • 18.12.2010

TENEN udkommer fire gange om året – sidst i månederne august, november, februar og maj. Deadline for redaktionelt stof er seks uger før eller efter aftale med redaktionen.

Artikler og indlæg sendes til redaktionen

fx med ePost – eller maskinskrevet med brevpost. Tekst og illustrationer adskilt.

Annoncepriser: 1/1 side: 525 kr. 1/2 side: 300 kr. 1/4 side: 185 kr. 1/8 side: 135 kr.

Ældre numre af TENEN kan købes ved henvendelse til foreningens kasserer
– så længe lager haves. Prisen er 50 kr.

Ændring af sendeadresse meddeles til kassereren.

Internet: <http://tenen-dk.homeunix.org/tenen>

Kolding Hørfabrik – et bidrag til Danmarkskortet

Tekstilproduktionen har spillet en betydelig rolle for Kolding, så det er let at finde materiale til belysning af hørfabrikken og dens skæbne i årbøger og andre skrifter om byens historie. Litteraturlisten fortæller, hvad den nedenstående beretning bygger på.

For Kolding Hørfabrik går det som for hovedparten af danske hørproducenter: den oprettes i mellemkrigstiden, blomstrer under Anden Verdenskrig, holder sig i gang en årrække efter krigen, men klarer ikke konkurrencen med den subventionerede produktion i udlandet

og med udbredelsen af de nye kunstfibre, nylon, rayon osv.

De første år

Initiativet til oprettelsen kom fra formanden for Kolding Herreds Landboforening, A.P. Lunden, forpagter på Dyrehavegaard. Han og andre i foreningen havde i nogle år prøvet sig frem med hør dyrkning og havde leveret hørren til Hørfabrikken i Tommerup. Den 5. december 1939 tog tilstrækkelig mange mod til sig og startede et andelsselskab med Lunden som formand. Der tegnedes kontrakter

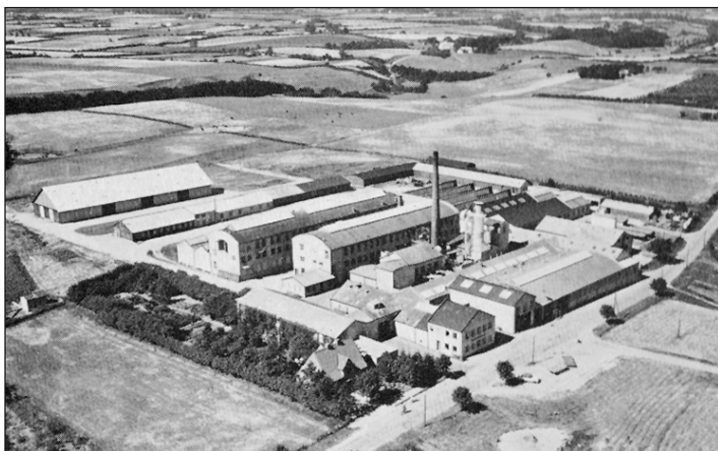
Rødnet hør til tørring.

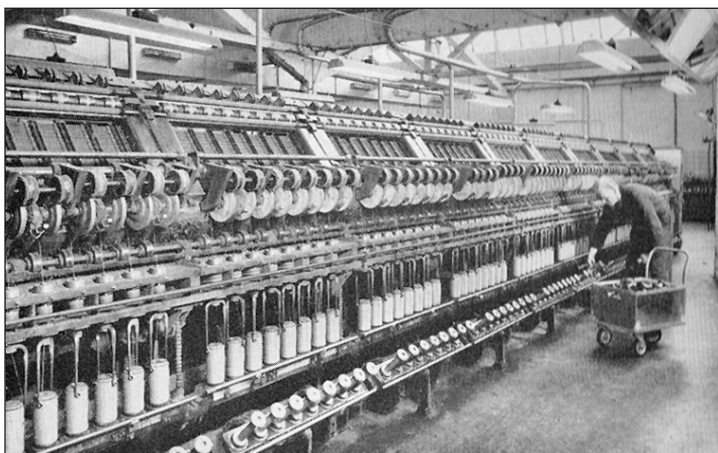

på 400 tønder land i 10 år: Da de mindre modige så, at der blev noget ud af sagen, voksede det, så der sommeren efter kunne høstes på 700 tønder land. Man havde i mellemtiden købt en grund af kommunen, bygget fabrik, anskaffet maskiner og ansat personale. Tidspunktet har været rigtigt. Krigen var kommet, og dermed var behovet for hjemlig produktion vokset brat. Allerede ved høsten 1941 var produktionen fordoblet.

Varedirektoratet havde indført et system med fastpriser, der sikrede en god pris til landmændene og en rimelig fortjeneste til fabrikkerne, især for Kolding Hørfabrik, der havde sine leverandører tæt omkring sig og derved kunne spare på den dyre transport med de gasgeneratorordrevne lastbiler. Der blev grundlag for et overskud, som indgik i en fond med hver andelshavers navn for sig. Ledelsen regnede med, at man, når tiden kom til ud-

Fabrikken omkring 1964.

I forspinderiet.

betaling af pengene, ville kunne udrede dem af de løbende indtægter, så man investerede pengene i udvidelse af driftsmidlerne. Man skulle blive klogere.

Fabrikken startede som et skæteri. Man solgte hørrens frø og de spindefærdige taver. Afsætningen var god, så fabrikken voksede; man kom op på leverancer fra 2400 tønder land. I 1944 anskaffede man spindemaskiner og kunne nu levere høstbindegarn, som der var en skrigende mangel på. – Jeg husker fra min barndom, hvordan smedene i høsttiden kørte fra ejendom til ejendom og fortvivlet prøvede at få knytteapparaterne på selvbinderne til at fungere med erstatningsgarnet af papir. – Man var nu oppe på 250 medarbejdere. Der blev anskaffet maskiner til en behandling af hørren, så der kunne laves bomuldserstatning af den! De kom nu aldrig i gang, for så hørte krigen op.

Livet på fabrikken

På en stor fabrik som denne danner der sig naturligt en virksomhedskultur. Det ser ud til, at arbejdet har været præget af et godt humør. Medarbejderne havde deres egen avis, huspoeten skrev sange, når der var en lejlighed, og ved høstfesterne sang man Johs. V. Jensens Hørviser:

*Så sår vi atter, som det sig bør,
Ved pinsetider vor gode hør,
For længe var du i fremmede lande.
Velkommen urt, til de danske strande*

*I vore søers og vandes blå
Et mindets skær af din farve lå.
Indfind dig snarest, som altid fager,
Spired blomstersøer på Danmarks ager!*

*Et lovord, urt, ved din atterkomst!
Slå rod i riget, du håbets blomst!
Tag mod vort vejrlig, mod sol og væde,
Og bliv os længe til gavn og glæde!*

*Skønt pigesart og kærlindeblå,
Et tømmer gemmer du i dit strå,
Når ave og tugt om din stængel griber,
Du røber din styrke i hver en fiber.*

*Et blidt og modstandskraftigt siv
Dig urt, dig vælger jeg til min viv,
Hvis dine hensigter er som mine;
Kom til min hytte, du sødeste Line!*

Disse høstfester begyndte i 1946, i begyndelsen deltog 75-80 personer og i de sidste år var de vokset til omkring 1000 deltagere. Høsttiden, rusketiden, indvarsledes højtideligt og høstpigen valgtes af personaleklubben blandt de indkomne forslag. Høstpigen pyntedes i den høstdragt, der blev tradition, fik plads i høstvognen, der var pyntet dagen før, og optøget rullede under musiceren gennem byen fra Dyrehavegård (der, hvor Hotel Scanticon senere kom til at ligge) og ind til fabrikken. Eftermiddagen gik med leg og boldspil, om aftenen var der forskellige ceremonier, indtil direktøren og høstpigen åbnede ballet.

Lillian Vibeke Krag fortæller i Koldingbogen 2002 om sin farfar Richart Krag, der var meget aktiv ved forberedelserne til disse høstfester. Han var ansat på fabrikken i 16 år, kom fra en stilling i en fabrik for erstatningskaffe, som standsede ved krigens afslutning, og blev, da Hørfabrikken senere indskrænkedes, dropskoger for FDB. – Han var tillidsmand, skribent og redaktør på medarbejderbladet, og ved høstfesterne stod han for pyntning af høstvognene som skiltemaler og dekoratør.

Humør var der også i fabrikkens slogans: "Hellinned går i arv" og "Fra frø i jord til dug på bord".

Efter krigen

Straks ved krigens afslutning opførte fastprisordningen, og allerede i 1945 faldt priserne til en tredjedel af, hvad bare avlerne fik i 1941. Nu måtte man til at konkurrere på kvalitet! Man startede i

1946 et blegeri og et vådspinderi, og i 1948 købte man 44 vævemaskiner – egentlig i strid med varedirektoratets bestræbelser på at udnytte den ledige kapacitet, der nu var rundt i landet; direktør Ejnar Pedersen argumenterede over for varedirektoratet med fabrikkens gode kvalitet. Der nævnes i 1948 varer som dækketøj, håndklæder, viskestykker, gardin- og dekorationsstoffer, stivlærred, broderilærred, lagenlærred og teknisk lærred.

Man fik den gode idé at supplere salget til hjemmemarkedet ved at blive den første danske tekstilvirksomhed, der eksporterede hørvarer. Eksport til Brasilien sikrede, at salget holdt sig på krigstidens niveau. Man havde i midten af halvtredserne 500 medarbejdere og 400 hørleverandører på 700 tønder land. Men avlerne var trængt: Hvor udbyttet under krigen var 1260 kr. pr tønde land i gennemsnit, var det nu faldet til 814 kr. Fabrikken gik godt, dels på grund af, at man havde startet en produktion af plasticbelagte tekstiler (under navnet Duralay), dels fordi man nu også kunne afsætte sin blå; man solgte den til en norsk cigaretpapirfabrik. Der eksporteredes efterhånden til 25 lande, og man havde dygtige designere til at lave dugemønstrene.

Men avlerne mærkede ikke denne fremgang. Frankrig støttede sine høravlere med tilskud på 50%, og Sovjetunionen, som altid havde haft verdens største hørproduktion, underbød Frankrig og solgte hørvarer til priser, der fra vores synsvinkel lignede dumping. Avlernes situation blev endnu værre ved, at andelsselskabet nu skulle til at be-

HØRLINE var varemærke for fabrikkens hellinned.

En jacquardvæv i væveriet

tale fondspengene fra de første år tilbage. Pengene eksisterede som sagt kun på papiret, så det blev de nye avlere, der nu af deres dårlige indtægter skulle betale penge tilbage til alle de oprindelige avlere. Det gik ikke, og man valgte i 1961 den klassiske metode: at likvidere selskabet og således befri sig for gælden.

Den likviderende generalforsamling blev også stiftende generalforsamling for Kolding Hørfabrik A.M.B.A. med de samme andelshavere som før og med næsten samme bestyrelse.

Slutningen

Fabrikkens rentabilitet blev i disse år for lav. Sidst i halvtredserne havde Brasilien indført importrestriktioner, og der kom en række dårlige høstår. Ledelsens organisation var gammeldags; men da man i 1967 gik over til at ansætte en handelsuddannet direktør, var det allerede for sent. Spideriet var urentabelt, man lukkede det med masseafskedigelse og stor bitterhed i fagforeningskredse til følge. Tabene fortsatte, og i 1970 måtte man likvidere. Brdr. Volkerts Fabrikker købte fabrikken for de seks mil-

lioni, der var firmaets gæld. Volkerts, der selv havde opgivet den urentable tæppeproduktion, kørte Duralay videre et par år og koncentrerede sig derefter om at spinde uld.

I bind 1 af Kolding i det tyvende århundrede konkluderes således: "Det er da Kolding Hørfabriks fortjeneste, at den i krigens tid fremstillede varer, som ellers ikke var til at få, at den i lang tid havde givet høravlerne en god fortjeneste, og at mange arbejdere i adskillige år havde haft en god arbejdsplads på Kolding Hørfabrik"

Bent Bille

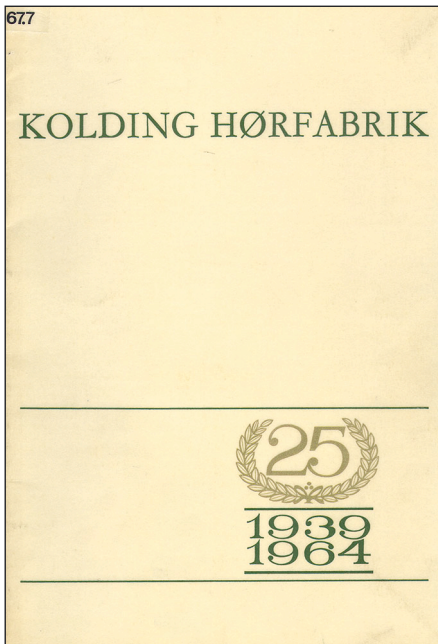
Illustrationer fra jubilæumshæftet

Litteraturliste:

- *Kolding i det tyvende århundrede*, bind 3, 295-296. Ibid. s 221 ff.
- *Koldingbogen 1984*, s.36 ff. *Koldingbogen 1993*, s. 15 ff. *Koldingbogen 2002* s. 69 ff.
- *Kolding Hørfabrik 1939-1964*.
- Udskrift fra Kolding Hørfabriks arkiv.
- *Mænd og deres Virke 1950* s. 376-377.
- *Landet 6:10*, 1945: Der er Arbejde og Penge i den danske Hør.

Efterskrift: *I går var jeg om eftermiddagen på Hørvævmuseet i gang med at demonstrere de bevarede maskiner fra Tommerup Væveri og Hørfabrikken i Tommerup for en gruppe besøgende fra Horsens. Under rundvisningen kom en af gæsterne hen til mig og fortalte: "Jeg har en dejlig dug derhjemme som er vævet på Kolding Hørfabrik for 50 år siden. Jeg har også viskestykker med navn i fra Kolding." Jeg spurgte hende, om hun kunne fortælle mig noget om dugens mønster og nævnede de tre mønsternavne fra Kolding, som jeg kender, Dannebrogsdugen, Kniplingsmønster og Grøftekant. Det kunne hun ikke forklare, kun at mønsteret var gråt.*

/ BB

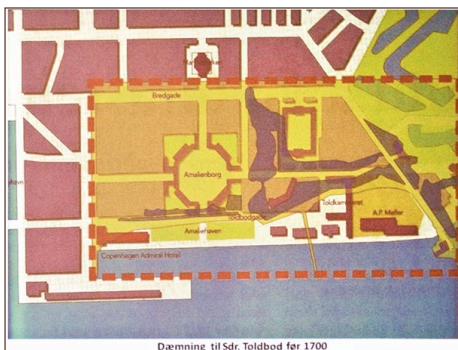

Jubilæumshæfte 1964.

Efterskrift 2: *Internettet fortæller om to storbrande i Hørgården, Mosevej 7 i Kolding – henholdsvis i 2004 og 2005. I 2006 er der indrettet ungdomboliger i den tidligere fabrik.* / red.

På tur til Bymuseet i København den 9. oktober 2010

25 glade og forventningsfulde deltog og ih, hvor var vi spændte – tænk at der i København lå en kæmpe tekstil skat fra 1700 årene begravet. Mens teknikken kom på plads gik vi en runde på museet, som altid er et besøg værd.

Dæmning til Sct. Toldbod før 1700

Maj Ringgaard fortalte om sit store materiale fra sin ph.d. afhandling og viste fotos af mange af de fundne genstande. På A. P. Møller grunden blev en prøvegravning foretaget i 2003 og en større udgravning i 2004 og i 2006 blev der gravet i Churchill Parken tæt ved.

Området er langs den gamle kystlinie, her anlagde man i 1630 en dæmning ud gennem sumpen til en halvø, hvor Toldboden var placeret ca. hvor Esplanaden er nu, og i 1660 en anden dæmning, ca. som det nuværende Toldbodgade. Fra dæmningerne smed man byens affald. I perioden 1719 – 1750 var der

tømmerpladser, som derefter blev fjernet til fordel for en kaj, hvor der efterhånden blev bygget pakhuse. Bag disse var en overgang husvildeboliger efter den store brand. I den nordlige del af området var en botanisk have anlagt i 1750. Her blev i 1890 bygget en større frilagerbygning og fra 1976 A. P. Møllers hovedsæde. Ved dette byggeri i 1970-erne fandt man mange enkeltgenstande, der nu er på Nationalmuseet.

Der blev fundet en meget stor mængde tekstiler i 2004 og 2006 i området. Det er især læder, uld og silke som har overlevet i dette meget våde område, idet vegetabiliske

tekstiler bedst bevares under andre jordbundsforhold.

Der er fundet mange strikkede genstande, især strømper samt mange hatte- og skodele. Der er enkelte hele hatte med brikvævet bånd rundt om kanten. Mange af hattene har været af meget kraftig uldfilt, ca. 1 cm tykt og nogle har bevaret flos som er syet på i filtens yderste lag, - nogle har flos både udvendigt og indvendigt.

Over halvdelen af disse hatte af tyk filt med flos har hug-mærker – de stammer måske fra stormen på København. - Kunne de have været billige hjelme til folket ?

Herefter fik vi en spændende udredning omkring de strikkede fund. Langt op i 1700-tallet handledes der masser af syede strømper, men strikkede strømper er fundet allerede fra 1500-tallet og den ældste nedskrev-

ne strikkeopskrift er fra 1655. Maj Ringgaard har lovet os en strikkeopskrift, så vi kan forsøge at afdække hvordan denne opskrift skal forstås og selv gøre strikkeforsøg.

Blandt fundene var en barnestrømpe syet af fint strik, sikkert fra en voksenstrømpe. Fra 1800-tallet findes en bog som beskriver, hvordan man syr børnestrømper af gamle voksenstrømper. Og der fandtes hosekoner som kunne såle og forsåle og stoppe og forfødde strømper. Til tider har man også forstærket sine hoser med ferneris på sålen.

Det blev en meget interessant dag, og jeg håber at vi får mulighed for at gå videre med emnet og at der en dag vil komme en udstilling med de fundne genstande. Stor tak til Maj Ringgaard.

Ref. Annet Laursen Skjelsager

Boganmeldelser:

Margareta Krantz: *Kläder som konst och berättelse: Vanja Brunzells modehistoria*. Atlantis Stockholm 2009. 200 sider illustreret i farver. ISBN-13: 978-91-7353-335-5

Historiske dragter i form af museumsgenstande og billeder er en udtømmelig kilde til inspiration for modefolk. Aldrig har jeg dog set en modeskaber, der så konsekvent tager udgangspunkt i historiens epoker og jonglerer med dem i skønne stoffer, perler, metal og pels.

Og publikum har elsket Vanja Brunzells opvisninger siden debuten i 1967 på Historiska Museet i Stockholm. Kan hænde at nogle museumsfolk blev noget stramme i betrækket af at se rustninger og våben behandlet så uhøjtideligt, men hvad er der egentlig galt i det?

Selvfølger har hun lavet teaterkostumer siden de unge år, endda med succes der førte til fastansættelse. Det var i grunden her hun begyndte at fordybe sig i dragthistorie, kunsthistorie og teater ditto. Inspiration fra mange perioders museumsgenstande illustreres med flotte, farvestærke dragter fra en række historiske opvisnin-

ger, og især samarbejdet med Livrustkammaren i Stockholm fremhæves. Hendes livsværk udgør samtidig en levende og morsom Sverigeshistorie med et enkelt dansk indslag i form af en blodrød dragt til minde om Kristian (II) Tyran og hans stockholmske blodbad.

Da hun først havde slået sit navn fast, foretrak hun at arbejde som uafhængig kunstner og modeskaber, da hun på den måde kunne lade fantasien flyde frit.

En festlig, overdådig, fejende og livsbekræftende bog.

Vanja Brunzell med pludderbukser inspireret fra Kristian Tyran / Christian II.

I Danmark har vi også en kostumier, der laver utrolige rober til skuespilleren Anne Marie Helger og mange flere. Sammenligningen springer i øjnene, da Teatermuseet i København netop har vist udstillingen RØD FRONT med FLÆSER, der præsenterede et dobbeltportræt af Monsieur Lars Andersen og

skuespillerinden.

Her var det ikke så ofte de historiske epoker der var inspirationen, men derimod sagen og budskabet: Rød for AIDS, rødt for politik *Knald-rød kampkrinoline*. Rødt kostume i tyl, bomuldspoplin, guldtråd, perler og satinbånd til minde om Anne Marie Helgers bror, der døde af AIDS.

Eller: Asyl-sympatiserende-indvandrervendt flygtningefilantropisk *Havfruekostume* skabt til *Neo-Nationalistisk Spejlshow* i 1995. Kjole i tyl, grønfarvet sølvbrokade, chifon, sten, perler og pailletter.

Det overdådige, overraskende, visionære og det gennemførte håndværk karakteriserer både den svenske og den danske dragtkunstner – derfor denne fælles hyldest!

Lone de Hemmer Egeberg

Knaldrød kampkrinoline.

Santina M. Levey: *The Embroideries at Hardwick Hall: a catalogue*. The National Trust 2008 (reprint). 400 sider illustreret i farver. Pris £ 42. ISBN-13: 9781905400515.

Hardwick Hall i Derbyshire, Nordengland, blev opført i 1590'erne og står i dag stort set uændret. I 1959 blev det en del af The National Trust og dermed gjort tilgængelig for offentligheden.

Elizabeth, Countess of Shrewsbury (1527 – 1608) med tilnavnet Bess of Hardwick, var den rigeste kvinde i England efter Elizabeth I, og hun opførte det imponerende hus og lod det indrette med et rigt udstyr af broderi, tæpper og linned i fineste kvalitet og udførelse. Det

mest imponerende er, at udstyret er så velbevaret, hvilket bekræftes af et inventarier fra 1601 og frem. Det meste er blevet frembragt på stedet og forblevet i slægten the Dukes of Devonshire i mere end 400 år. Dette gør tekstilerne med tilhørende arkivalier til verdens vigtigste samling af broderi fra 1500-tallet, og det er glædeligt at den bliver så grundigt bearbejdet og flot publiceret. Slægten ejede ligeledes det nærliggende Chatsworth og foretrak at bo der, hvilket sparede Hardwick Hall for mange forandringer og ommøbleringer.

Ved husets indretning er det især broderierne, der tiltrækker sig opmærksomhed. Bess havde nær tilknytning til hoffet og vidste, hvad

hun ville have og hvem der kunne udføre det. Hun bestilte monumentale vægtæpper komponeret ud fra den klassiske arkitekturs idealer med nøje udvalgte historiske kvindelige forbilleder, der personificerede hendes egen adfærdscode.

Slægtens tyngde og værdighed blev illustreret i talrige heraldiske panelstykker, ligesom sengeomhængene er royale i deres udtryk. Guld, sølv og silke ses i rigelige mængder.

I kanvasbroderier til bordtæpper og (gardin-) kapper bevarede hun en ældre tids smag for svulmende frugter og bladhang, ligeledes udført i de fineste materialer. Enkelte dele af det kostbare linnedudstyr er også bevaret og leder tanken hen på vores egne silkebroderede lærredsduge.

Santina M. Levey har arbejdet

med samlingen i 40 år, sideløbende med sit arbejde på Victoria & Albert Museum i London, og så bygger hun endda på tidligere museumsinspektørers arbejde. Man forstår at det er en helt enestående rig og interes-

sant samling, og bogen bekræfter det til fulde. Alene en gennembladning af værket med farveillustrationer på næsten hver side gør en målløs. Og når man ser beskrivelsen af hver enkelt genstands data, design, materiale og teknik kan man kun føle dyb tilfredsstillelse over det kæmpe arbejde, der er udført til glæde for os alle.

Foruden summary er der bibliografi og index.

Lone de Hemmer Egeberg

Initialer for Elizabeth, Countess of Shrewsbury.

Bog anmeldelser:

- Helen Persson, Anette Kindahl, Katarina Olsson, Ingrid Roos: *Empirens döttrar, Kultur och mode under tidigt 1800-tal*. Bokförlaget Signum, Stockholm, 2009. 23 × 21,5 cm, 156 sider, gennemillustreret i farver.

- Pernilla Rasmussen: *Skräddaren, sömmerskan och modet, Arbetsmetoder och arbetsdelning i tillverknin-*

gen av kvinnlig dräkt 1770–1830. Nordiska Museets Handlingar 136, Stockholm, 2010. 21,5 × 21 cm, disputats, illustreret hovedsagelig i farver. Summary. Bilag 1: Grundstygn. Bilag 2: Mönsterritningar. Noter. Källor och litteratur.

I begge bøger er det kvindedragten fra slutningen af 1700-tallet og frem-

efter, som er i fokus, og vi får forståelsen af det spring, der skete, så mandens og kvindens dragt fra da af har udviklet sig i temmelig forskellig retning. Det må være oplagt at præsentere dem her i fællesskab.

Helen Persson er tilknyttet Victoria & Albert Museum i London, og skildringen nyder godt af hendes fortrolighed med de enestående rige samlinger i dette museum samt et detaljeret internationalt udsyn. Men Empirens döttrar er en skildring af svenske kvinders situation i forhold til den tids europæiske strømninger, og Helen Persson har søgt sine indsigtsfulde partnere i Sverige, så der foreligger en sprudlende beretning i en smuk og indbydende form – lige til at gå i gang med.

“Tidigt 1800-tal i Sverige” beskriver selve perioden, som for Sverige

forløb med store politiske omvæltninger, indtil der blev opnået stabilitet, og Napoleons general marskal Jean Baptiste Bernadotte i 1810 blev indsat som tronfølger. På samme tid afskaffedes aristokratiets embedsprivilegier, så tyngdepunktet kom til at ligge hos den borgerlige befolkning. I påklædningen gav det sig til kende ved en ny adskillelse imellem mandsdragten, nu efter engelsk smag mere sober og diskret end hidtil, og kvindernes ultrafeminine mode, kjoler af fint musselin og med højt liv, udringede, så de fremhævede halsen og de nye korte frisurer. Valget af materialer blev tillige frigivet, idet de love, som hidtil havde givet overklassen særlig status, nu blev ophævet.

“Empirens döttrar” fik under disse vilkår en solid opdragelse med

Modeplanche med ridedragt og grå herrehat med slør. Jakken har korte skoder og er dekoreret med knapper og kvaster.

Magasin för Konst, Nyheter och Moder.
1824.

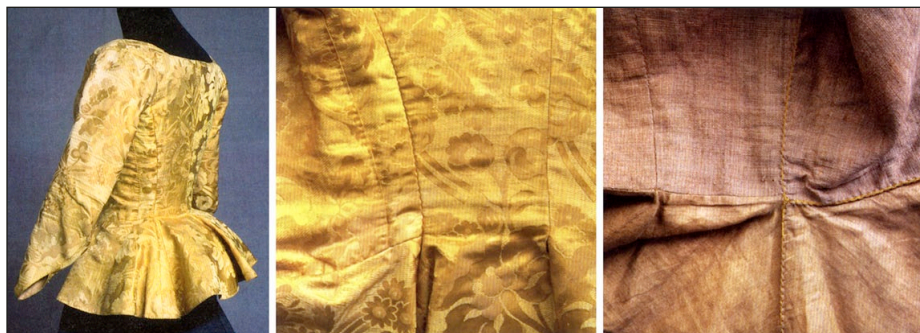

henblik på en tilværelse som hustru og husmor. De måtte følge med i tidens nye håndbøger og modejournaler for at kende til detaljer i syning og frisurer. Ikke alle kunne få informationerne på første hånd, men søgte dem så gennem bekendte. Et interessant appendiks giver oversigt over, hvordan empiremoden afspejles i samlingerne i de svenske museer, mest fremtrædende i storbyerne Stockholm, Göteborg, Malmø og Lund, men også på Gotland gjorde moden sig gældende. Derimod lader empiredragter ikke til at være kendt i museerne nord for Gävle. Gävle og Sundsvall blev først etableret som industribyer i løbet af denne periode, hvilket må have stimuleret den voksende skare af borgerfruer til at følge moden. Forskellige årsager anføres som forklaring på, at Norrlands empire ikke træder så klart frem, men det giver vel et indtryk af, at moden ikke var lettilgængelig i sin tid.

De følgende kapitler handler om påklædningen i alle livets forskellige situationer: undertøj, til hverdag, alt til fest, brud og bryllup, ventetøj, fritid og fornøjelse, klædt på til sorg og efter empiren, - en strøm af fængslende information om denne

afgørende periode for kvindedragten. Det vil være for overvældende på dette sted at gå nærmere ind på hvert af disse områder. Foruden det allerede nævnte appendiks er bogen til slut forsynet med en ordliste over navne på dragtdele og detaljer, personhistorie for kunstnere samt for personer, som har gjort sig markant gældende på modens område, en fortegnelse over kilder og litteratur og sidst en liste over billedkilder.

En detalje er det fristende at plukke ud: Som fritidstøj nævnes den lille populære jakke, som blev betegnet spencer, og som også var velkendt i Danmark. Den skal have fået sit navn efter den engelske Earl Spencer, der levede 1758 til 1834. Særpræget bestod i, at den ikke havde lange skøder bagtil, som det ellers var sædvanligt i herretøj. Det anføres på side 108, at spenceren blev tilvirket af den mandlige skrædder og ikke af syersken. Begrebet kvindelige syersker vandt netop frem som en del af empiren samtidig med modejournalerne og den udbredte interesse for modeformidlingen. I mange sammenhænge er det blevet berørt i bogen, og den mandlige skrædders klassiske figursyning i

Klædningsstykke af silkedamask fra 1780-erne. Der er flere sammensynings-teknikker fra 1700-tallet repræsenteret. Kulturen i Lund.

modsætning til kvindernes enklere håndtering af kvindedragtens nye lette materialer bliver elegant antydning for spencerens vedkommende. Pernilla Rasmussen har ligeledes valgt perioden fra 1770 til 1830 og med fokus på den kvindelige dragt, men her er det tilvirkningen af dragten, der danner udgangspunktet. Med begejstring får vi åbnet øjnene for, hvordan alle de håndsyede sting er valgt kyndigt, så tilskæring, stof og fôr udgør en spændende syntese, meget forskellig fra hvad vi oplever i nutidens maskinførarbejdede tøj, men med lige så stor modsætning til foregående perioders skrædderarbejde. Forfatteren er ansat ved Textilmuseet i Borås med tidligere erfaring fra dragtsamlingen ved museet Kulturen i Lund og med Nordiska Museets forskerskole som støtte ved disputatsarbejdet. Hendes trænedes blik for detaljerne i museumsgenstande kommer så klart til udtryk. Forfatteren indleder med at analysere en velkendt modsætning inden for forskning af mode og klædedragt, såvel som af materiel kultur i det hele taget. Der er opstået et skel imellem de studier af samlingerne, som er foregået ved museerne, og på den anden side eksempelvis kunsthistoriske eller sociologiske dragtstudier, som har udelukket genstande som kilder, men er blevet kombineret med moderne samfunds- og kulturteorier. Forfatteren evner at kaste et klart og meget interessant lys over disse modsætninger, og selve afhandlingen er banebrydende for at skabe en nødvendig forbindelse imellem disse forskningsgrene.

Selve dragterne understøttes gennem studier af modeblade, dagbøger, selvbiografier og breve, skrædderi-

og syhåndbøger samt mundtlige og fortællende kilder.

Kapitlet "Modedragt och samhälle 1770–1830" handler om de nye begreber folkedragt og modedragt som udgangspunkt for selve bogens materiale i kapitlerne Skråddere og syersker om den voksende kønsopdeling inden for tilvirkningen af klæder, tilskæring i teori og praksis og en verden af sømme og sting. Det er nye synsvinkler ikke blot i svensk, men også i både dansk og almen dragthistorie. Her kommer vi helt ind til kernen i, hvordan det enkelte dragtstykke er et resultat af forment håndværk i en brydningsperiode. Den sammenfattende diskussion afrunder de mange iagttagelser ved at konkludere, at der afspejler sig forskellig tilvirkningsteknik i forskellige dele af Europa. Forskellene er så betydelige, at man ikke entydigt kan tale om en international europæisk mode.

De to bøger støtter hinanden på en meget inspirerende måde og med så meget nyt, som også er af stor interesse i vores danske sammenhæng.

Hanne Frøsig Dalgaard

Boganmeldelser:

I de sidste 10 – 15 år, men især efter prins Christians fødsel i 2005 har der været en stigende interesse for dåben og dens traditioner. Der har været et stort antal udstillinger med dåbstøj på museerne landet over og for den særligt interesserede står der nu et flertal nyere bøger og artikler til rådighed. Jeg kender ikke til alle udstillinger og bøger, men vil i det følgende omtale de bøger, som jeg har fået kendskab til.

Først ude var Dåbskjoler med kniplingsbesætning i privat eje 1993. I forbindelse med Tønder Bys 750 års jubilæum efterlyste Foreningen Kniplings-Festival i Tønder i samarbejde med Tønder Museum dåbskjoler med håndlavede kniplinger i privat eje i det sydlige Sønderjylland. Man ønskede dels at undersøge, om det stadig var/er almindeligt at anvende kniplinger på dåbstøjet og dels, om man stadig opfatter dåbsdragten som et slægtsklenodie. Der viste sig en overvældende interesse for forespørgslen, og man kunne derfor i anledning af byjubilæet på en særudstilling i Drøhses Hus præsentere i alt 31 dåbskjoler. Den ældste var syet ca. 1780 og de yngste var fremstillet inden for de sidste to år og endnu kun anvendt ved et enkelt barns dåb. Samtlige udlånte kjoler viste, at empiresnittet med kort liv og ærmer har holdt sig stort set uændret over de ca. 200 år, som udstillingen spænder over. Jubilæumssekretariatets økonomiske støtte gjorde det muligt også at udgive et katalog, hvor alle udstillede dåbskjoler er gengivet. Selv om heftet kun er trykt i sort/hvidt, er det alligevel

interessant, fordi alle udstillede kjoler er så fint og detaljeret beskrevet.

- Else Lorentzen og Inger Lauridsen: *Dåbskjoler med kniplingsbesætning i privat eje*. Foreningen Kniplings-Festival i Tønder, Tønder Bys Jubilæumssekretariat og Tønder Museum 1993. Heftet. Format 21×15,7 cm. 66 sider med 31 illustrationer. Heftet er udsolgt fra forlaget.

Dernæst efter en pause på 12 år kom i 2005 Hørvævmuseet på Krengerup med temaudstillingen: Hvad dåbskjolen fortæller. Mange private havde bidraget til udstillingen med udlån af kjoler, der i tid spændte over de 200 år fra 1800 – 2004. Desuden vistes en del udlån fra Svendborg Museum. I den forbindelse ud-

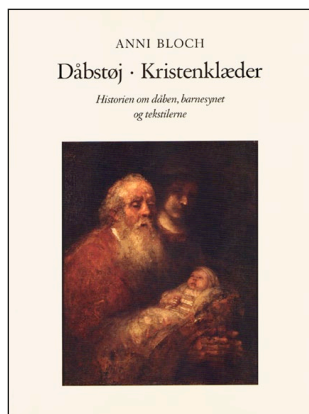

gav museet et lille hefte, der ud over at indeholde et katalog også beskriver skik og brug ved barnedåb. Her kan man finde svar på mange af de spørgsmål, som ofte bliver stillet, når en ung familie forbereder en barnedåb, idet den kortfattet fortæller om dåbsskik – også før kristendommen – den hvide dåbskjole, symboler og symbolik, kristentøj, faddere, dåbs-

gaver og overtro. Jeg er meget glad for det lille, hurtigt læste hefte og har lagt et eksemplar i den kasse, hvor min egen families dåbskjole ligger, i håb om at også fremtidige generationer kan have glæde af indholdet.

- Hørvævmuseet på Krengerup – Temaudstilling 2005: *Hvad dåbskjolen fortæller* – indsamlet og udformet af frivillige medarbejdere. Heftet A4-format. 16 sider med 51 illustrationer. Pris 25 kr. Heftet kan stadig erhverves ved henvendelse til museet.

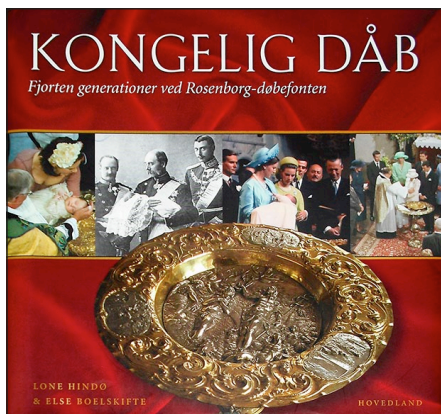
Herefter udkommer bøgerne på stribe. Allerede året efter præsenterede forfatteren Anni Bloch på Bogmessen i Forum den bog, som er blevet hovedværket om dansk dåbstøj/kristenklæder. Bogen er allerede blevet en klassiker og en af de bøger, der

gennemgående henvises til i de senere udgivne bøger om emnet. Se anmeldelsen af bogen i TENEN nr. 3/2006-2007.

- Anni Bloch: *Dåbstøj – Kristenklæder*. Historien om dåben, barnesynet og tekstilerne. Poul Kristensens Forlag 2006. Heftet. Format 28,5×21,5 cm. 134 sider med både

s/h- og farveillustrationer. ISBN 87-7851-2571. Pris 100 kr.

Kongelig dåb, som kom i 2007, er skrevet af Lone Hindø, sognepræst og dåbsforsker i Aarhus samt Else Boelskifte, journalist og hofreporter ved Morgenavisen Jyllands-Posten.

I bogen gennemgår forfatterne de kongelige børn, der gennem 14 generationer er blevet døbt i Rosenborg-døbefonten. Der fortælles om de forskellige kongebørn, men ved at gennemgå samtidige avisers dækning af begivenheden gives der også et levende billede af stort og småt i landet. Bogens afsluttende kapitel gennemgår dåbsklædningens udvikling fra pose til kjole, ligesom der berettes om traditioner i forbindelse med dåben, og det er i dette kapitel, man finder de oplysninger, der er mest vedkommende for "almindelige" mennesker. Bogen indeholder mange fotografier af dåbsdrakter – fortrinsvis de kongelige – som også er vist i Anni Blochs bog, men er man til coffee-table bøger om kongehuset er den absolut anbefalelsesværdig.

- Lone Hindø og Else Boelskifte:

Kongelig dåb. Fjorten generationer ved Rosenborg-døbefonten. Forlaget Hovedland, 2007. Indbundet. Format: 19,5×21 cm. ISBN13 978-87-7070-014-6. 144 sider, illustreret. Pris ikke oplyst.

Lone Hindø er også aktuell med en mere lokalt præget artikel, hvor hun offentliggør resultatet af en undersøgelse af dåben og de dermed forbundne traditioner. I artiklen gennemgår hun dåbsklædernes udvikling fra omkring år 230 og op til i dag. Desuden har hun interviewet et antal dåbsfamilier fra de sogne nordvest for Aarhus, hvor hun er præst. Resultatet viser, at 86 % ikklædte deres barn en arvedåbskjole, 10 % børn var iført en ny dåbskjole og kun 3 % af familierne havde valgt en anden påklædning af barnet.

Undersøgelsen blev gennemført i forbindelse med forarbejdet til Kvindemuseets udstilling om "Dåb og klær" 2005-06. I øvrigt har hun fra 2002 forsket i dåben set fra en kulturhistorisk synsvinkel og i januar 2009 blev hun indskrevet som ph.d-studerende ved Det teologiske Fakultet, Aarhus Universitet, hvor hendes projekt er: Dåb og klær. Dåben som bærer af tradition.

- Lone Hindø: Dåb og klær i *Årbog 2006* side 42-60, Kvindemuseets Forlag. Heftet. Format 24×17 cm. ISBN13 978-87-88923-33-9. 13 illustrationer. Pris 20 kr. + forsendelse.

I maj 2010 deltog jeg i Dragtpuljens landsmøde, som denne gang fandt sted på Museum Lolland-Falster i henholdsvis Maribo og Nykøbing Falster. Her var et af emnerne et foredrag om Birgit Schytt, som i ca.

50 år havde ansvaret for tekstilerne i museets samlinger, og i den forbindelse blev jeg opmærksom på, at også her havde man vist en udstilling med det fine dåbstøj, som museet er i besiddelse af. Som en følge af udstillingen skrev Birgit Schytt i samarbejde med Anne Elmer en artikel om denne, den første fest, som udkom i Lolland-Falsters Historiske Samfunds årbog 2007. Artiklen består af to dele, hvor den første handler om skik og brug i barselstuen, indbydelsen til dåbsfesten, hvordan dåbsdagen foregik med gudmoder og moderens kirkegang, festerne – ikke blot den på selve dåbsdagen, men også de efterfølgende. Ikke mindst denne del er interessant, når man har haft mulighed for at læse bøgerne fra andre egne af Danmark, fordi man derved kan se, hvordan skik og brug i de forskellige dele af landet, enten ligner hinanden eller er helt anderledes.

Anden del af artiklen består af en række fotografier af udvalgte kristentøjer. Disse udmærker sig ved også at vise bagsiden, som i langt de fleste tilfælde er sat sammen af flere forskellige stoffer, altså det rene patchwork. De fortæller således om stor sparsommelighed og udnyttelse af de forhåndenværende stoffer samt den opfattelse, at det gør ikke så meget, hvordan bagsiden ser ud, for den skal alligevel ikke ses. Hvad der også er interessant er, at der i denne artikel fortælles lidt om brugen af små trøjer som overtøj i forbindelse med dåben. Der er ikke bevaret så mange af disse trøjer, fordi de jo kunne bruges nårsomhelst, så derfor er det yderst spændende, at man tager dette emne op. Alt i alt er det en meget oplysende arti-

kel, dog undrer jeg mig over på side 61 i teksten til billede 7, der viser et kristentøj fra 1807 at læse, at stofets blomsterbuketter er maskinbroderede. Havde man allerede på det tidspunkt opfundet en maskine, der kunne brodere?

- Birgit Schytt og Anne Elmer: Den første fest: Dåben i *Árbog 2007* side 49–64, Lolland-Falsters Historiske Samfund. Heftet. Format 22×16,5 cm. ISBN 87-91059-08-9. 16 illustrationer. Pris 150 kr. + forsendelse.

Fra området omkring Køge findes gode folkemindeoptegnelser og andet skriftligt materiale, som fortæller om dåbskikke på denne egn. På baggrund af dette viste Køge Museum 2003-2005 en særudstilling om dåbstøj og dåbstraditioner. Udstillingen og en yderligere gennemgang af de skriftlige kilder resulterede i museumsinspektør Inge Christiansens bog *Dåbstøj og Dåbstraditioner*, som handler om dåbens udvikling fra middelalderen og til i dag, som ud over en indgående beskrivelse af de lokale forhold også rækker videre ud i landet. Også denne bog er delt i to afsnit, hvor Inge Christiansen i det første gennemgår dåbens historie og traditioner, medens det andet fortæller om dåbsbarnets påklædning med hovedvægten på dåbskjolerne. Der er gengivet en lang række gode fotografier af dragter i museets besiddelse og dragter i privat eje. Desuden er det en fornøjelse, at bogen er illustreret med fotografier af dragter, som mig bekendt ikke tidligere har været publiceret. Dette er så absolut en bog for alle med interesse for dåbs- og dragthistorie, og en bog, jeg med glæde har stående

i min boghylde. Især er den måske spændende for mennesker med relation til Køgeegnen fordi det altid er lidt interessant at se, hvad ”naboerne” har.

- Inge Christiansen: *Dåbstøj og dåbstraditioner på Køgeegnen*. Køge Museum 2008. Indbundet. Format 24,5×17,5 cm. ISBN13 978-87-90299-16-3. 104 sider med 70 illustrationer. Pris 100 kr. Bogbestilling på liskom@tiscali.dk

Kronen på værket hidtil er Bind 5 i Den gamle Bys Lommebibliotek, *Dåbstøj*, fra 2009. Her gennemgås de fineste og mest repræsentative dåbsdragter fra museets store sam-

ling. Bogen vrimler af gode beskrivelser af de stoffer, dragterne er syet af og gode forklaringer af vanskelige fagudtryk som for eksempel ”brocherede” eller ”tamburering”, så alt i alt er det en bog til at blive klog af, og samtidig er den fremstillet i et lille handy format, som gør den let at bære med sig. Som nævnt er bogen bind 5 i en serie på indtil nu 7 bind med titler som *Festtøj*, *Ventetøj* eller *Bryllupstøj*, som fremstilles

på samme solide måde og som også varmt kan anbefales.

- Tove Engelhardt Matthiassen: *Dåbstøj*. Den Gamle By 2009. Indbundet. Format 15,3×11 cm. ISBN13

978-87-89328-46-1. 75 sider med 47 illustrationer. Pris 75 kr. Bogen kan erhverves ved henvendelse til museet.

Lis Slottved

Bog anmeldelser:

Trine Søndergaard: *Strude*. Ny Carlsberg Glyptotek 2010. 48 sider ill. I farver. Dansk og engelsk tekst. Pris 99 kr. ISBN 978-87-7452-314-7.

Strude er ikke bare titlen på et flot katalog eller en fotobog over de samme fine billeder, som udgjorde en meget flot lille fotoudstilling på Glyptoteket i foråret 2010. Det er også et studieværk i ro og bevarelse af traditioner.

Trine Søndergaard er i 1996 uddannet fra Danmarks Fotografiske Billedkunstskole Fatamorgana. Hun har modtaget flere priser.

En strude er en traditionel hovedbeklædning for kvinderne på Fanø. Det var i folkedragtens tid en vigtig beskyttelse mod vejr og vind. En strude hører til arbejdsdragten, og det er to stykker stof, der er fæst-

nes med bindebånd i nakken. Det ene stykke dækker panden og det andet stykke dækker hage, mund og næse. Der er lavet "huller" til øjnene. Personerne på de 23 billeder er i deres stiveste puds, og de er på en Sønderhodag i perioden 2007-09 blevet foreviget af foto-kunstneren. Alle kvinderne har blikket fæstnet et andet sted end på fotografen/ beskueren. De ser væk, nedad, ud til siden, ind i væggen, men aldrig på dig. Der er ro og koncentration i billederne. Dette er foto-kunst i stedet for portrætter.

Billederne er ikke i sig selv studieværker i, hvordan tøjet skal sidde, for personerne er nutidige og bærer fx øreringe. Billederne er i stedet et klart billede af, hvordan traditionerne på Fanø holdes i hævd og genoplives i nutidig form et par gange om året til Sønderhodag og fannikerdage.

Vibeke Lilbæk

Marianne Stang + Anneliese Wienands: *Eines schönen Hauptes Zier – Hauben und Hütten mit Spitzen*. Udstillingskatalog fra Bezirksmuseum Dachau foråret 2007. Forlaget Forum Alte Spitze GBR Übach-Palenberg 2007. 200 sider i farver. Kataloget måler 21 x 24 cm i blødt bind. Tekst på tysk. Pris 35€. ISBN 978-3-00-020878-2.

På generalforsamlingen 2010 på CTR

havde Vibeke Ervø bøger med fra sin store samling. Denne bog tiltrak min opmærksomhed, da den som et billedkatalog er guld værd, selv om udstillingen for længst er pillet ned.

Forfatterne har fra egne samlinger - og enkelte lånte - vist og beskrevet huer med kniplinger fra 14 lande: Tyskland, Belgien, Estland, Frankrig, Italien, Kroatien, Holland, Østrig, Rumænien, Sverige, Schweiz, Slovakiet, Tjekkiet og Ungarn.

For de, som er interesseret i folkedragter, kniplinger, og skønne gamle huer, er bogen et fund set i europæisk sammenhæng. Det er spændende at studere ligheder og forskelle, og så bliver man bare nysgerrig og skal også lige se ...

Vibeke Lilbæk

Diktaturer har aldrig kunnet udrydde spørgsmålet: *Har du et lommetørklæde?*

Under denne overskrift kunne man sidste år læse den rumænsk-tyske forfatter Herta Müllers nobelpristale i dagbladet Information. Teksten gjorde så stort et indtryk på mig, at lommetørklæder for stedse har ændret betydning for mig. Og samme tekst fik mig til at læse et par af hendes romaner, der ligeledes har efterladt et blivende indtryk. Da TENEN ved flere lejligheder har bragt bidrag om lommetørklæder og erindringer om samme, vil jeg gerne henvise til nedenstående link, hvor nobelpristalen kan læses. I modsætning til så mange andre dagblade er det gratis at søge i Informations arkiv.

<http://www.information.dk/218102>

Susanne Nielsen

Kaffe med kage og kærlighed

Vestfyn og hele det tekstile miljø har mistet en rigtig ildsjæl. Annlise Bille døde den 21. november omgivet af familie og venner.

Jeg kan ikke sætte dato på, hvornår jeg lærte Annlise at kende, ej heller hendes mand, Bent. Men at Ingeborg Mule Henningsen fik bragt os sammen, er næppe helt forkert. Og da Hørvævmuseet på Krengerup slog dørene op for publikum i 1994, fik jeg hurtigt min gang der. Annlise og Bent var blandt museets initiativtagere.

Men det, der for alvor bragte os sammen, var da Annlise og jeg fik den ide, at vi ville oprette en aften-skole i Hørvævmuseets regi. Hun skulle være leder, og jeg skulle være lærer. Det første plantefarvningskursus blev udbudt i 2001. Det kneb noget med tilmeldingerne, men så blev tre generationer af familien Bille indskrevet på kurset, og det var fuldttegnet.

Det blev startskuddet til igen at sætte plantefarvning på det tekstile landkort. Det var ikke lige nemt at få kursister hvert år, men i vores samarbejde lærte jeg Annlise at kende som en blændende organisator. Og jeg mærkede hurtigt, da min mor var død, at Annlises hjertevarme lindrede tabet.

En sommer, da jeg havde kursus på museet, boede jeg i Annlise og Bents campingvogn i Flemløse. Da jeg sent på første kursusdag vendte tilbage til Flemløse, var det første der ventede mig, en kande kaffe, en kop og en tallerken med hjemmebakket kage. Kaffen og kagen udstrålede omsorg på en helt særlig måde, og da råbet kort efter gjaldede mod campingvognen: Vi skal spise! – var

jeg ikke i tvivl: Annlise kunne også overkomme at være mor for mig.

Der var også et år, hvor vi satte farvekøkkenet på en trailer og kørte det til Mors for at lave plantefarvningskursus på opfordring fra Tine Bille. Man kunne nok sige, at det var et stort arbejde, men vi var alle enige om, at det var helt i Mules ånd.

Da jeg boede i Sasserød på Fyn, kikkede Annlise og Bent tit forbi. Mens jeg satte vand over til kaffe, var de i fuld gang med at analysere borddugen eller et gammelt håndklæde, jeg havde fundet i genbrug. Efterhånden gik der sport i at have noget nyt liggende på bordet, så der hele tiden var analysemateriale og

måske ideer, der kunne omsættes i vævning.

Jeg er glad for, at Annlise trods alt nåede at besøge mig en del gange på Stevns. Senest i august, hvor vi vendte ideer til aftenskolejubilæets festligholdelse i 2011.

Annlise var børnehaveklasseleder på Friskolen i Glamsbjerg frem til sin pensionering, men derudover havde hun mange andre bolde i luften. Væveuddannelse fik hun bl.a. på Lærerhøjskolen og på Stoftrykker- og Væverlaugets erhvervsfaglige kurser. I mere end 30 år var hun en engageret underviser på Jaust-Hus

i Glamsbjerg med altid fuldtegnede vævehold. Da Jaust-Hus blev solgt til andet formål, rykkede vævekurserne i 2007 ind på Hørvævmuseet i aftenskolens regi.

På Hørvævmuseet påtog Annlise sig alle opgaver: fra kaffebrygning i cafeen til rundvisning, skoletjeneste, vagtplaner, tilrettelæggelse af udflugter og meget, meget mere.

Da jeg talte med Annlise nogle dage før hun døde, sagde hun til mig, at hun havde nået det, hun skulle nå. Men vi er mange, der kommer til at savne hende.

Susanne Nielsen

- Jomfru Maria eller Den hellige Birgitta? I Else Østergårds artikel fra nr. 20/4 omtales den gamle altertavle fra Maribo Domkirke. Billedet har været under kyndige hænder på Nationalmuseet og Mikala Bagge har i *Nationalmuseets Arbejdsmark 2010* skrevet om Nordens ældste lærredsmaleri.
- I mere end 100 år har Københavns kulturhistoriske museum heddet Københavns Bymuseum, men museet har skiftet navn og hedder nu Københavns Museum. Internetadressen er <http://www.copenhagen.dk>

I bladet 20/3 bad vi om et bud på hvad denne drejede, 14 cm høje træ-tingest har været beregnet til.

Et vægtigt svar er kommet fra Sanne Møller Povlsen, Århus Possementfabrik:

“Vi har alle haft et kig på billedet og må komme til den afgørelse, at vi ikke tror den har været brugt til en kvast.

Såfremt den skulle have været brugt til en kvast, burde der have været et boret hul på ca. 1 cm igennem hele formen til snoren.

Umiddelbart vil vi mene, at den måske har været på hjørnet af en himmelseng og de små buller, har været brugt til fastgørelse af stof.”

ARRANGEMENTS- OG UDSILLINGSKALENDER

TENENs generalforsamling 2011 er planlagt at finde sted på Kvindemuseet i Århus lørdag den 19. marts. Kontakt er Lis Slottved, se hvervlisten.

Hjallerup Kulturhus:

Nordjysk kniplemesse 2.+3.4.2011.

Adr.: Nørre Alle 3, 9320 Hjallerup

Blicheregnens Museum:

Hedebosyning - en verden af variationer. Fra Greve Museums samlinger.

Jan. til mar. 2011. Søn./helligdage 12 - 16.

Adr.: Blichersvej 38, Thorning, 8620 Kjellerup

Den Gamle By:

Festtøj 1909 – 2009. Til 2.1.2011.

Adr.: Den Gamle By, Viborgvej 2, 8000 Århus C

Textilforum:

Tekstilindustriens gylde år 1950-80. Til 1.1.2011.

Elisabeth Amdisens korsstings- tasker. Til 16.1.2011.

Retrospektiv udstilling med Jean Voigts kunst. Til 20.3.2011.

Omvisning i Jean Voigt udstillingen. kl. 14 16.1. + 13.2. + 20.3.2011.

Jean Voigt-foredrag med Maria Sander 29.1. kl. 15 og 23.2.2011. kl. 19.30.

Vinterferie: Vævning og Hammerum-pigens dragt. 10 - 14 16.+17.2.2011.

Tekstilhistorisk filmaften med Jeppe Tønsberg, 9.3.2011, 19:30.

Adr.: Vestergade 20, 7400 Herning

Tirpitz-stillingen:

Et kvindeligt univers i rå betonbunker. Til 1.6.2011.

Adr.: Tane Hedevej, 6857 Blåvand

Danhostel Ribe:

Ribe Quilternes Vægtæppe til Ribes 1300 års jubilæum. Til 19.12.2010.

Adr.: Sct. Peders Gade 16, 6760 Ribe

Drøhdes Hus:

Tønderkniplinger til bals og hoved & Kniplingsgaver 2009-2010 & Kniplinger fra Sønderborg Slot & Engelske Honiton Kniplinger. Til 30.12.2010.

Adr.: Storegade 14, 6270 Tønder

Kolding Bibliotek:

Kolding Patchworkforening. 6.-31.1.2011.

Adr.: Slotssøvejen 4, 6000 Kolding

Trapholt:

Lin Utzons "Cosmic Dance". Til 27.2.2011.

Adr.: Æblehaven 23, 6000 Kolding

Tidens Samling, Kulturmaskinen:

Tidens Tørklæder - Modens fascinerende firkanter 1940-1980. Til 6.3.2011.

Adr.: Farvergården 7, 5000 Odense C

Haslev Bibliotek:

Den Klassiske Broderiskole. 1. til 30.6.2011.

Adr.: Jernbanegade 62, 4690 Haslev

Køge Museum:

Cafeudstilling af uldgarnsbroderier udført af Den Klassiske Broderiskole efter motiver på Køge Museums agehwynder fra 1700- og 1800-tallet. Til 2.1.2011.

Adr.: Nørregade 4, 4600 Køge

Skælskør Bibliotek:

Karen Beckers strikkede juletræstæpper og strikkede juleting. Til 23.12.2010.

Adr.: Vestergade 4, 4230 Skælskør

Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg Slot:

Silkebroderede duge og åbne skabe. Til 3.1.2011.

Enevælden. Til 20.2.2011.

Adr.: Frederiksborg Slot, 3400 Hillerød

Greve Museum:

Annelise Jacobsen – resultater fra Den Klassiske Broderiskole. Til 31.12.2010.

Pudevår i hedebosyning der har tilhørt Dronning Alexandrine. Til 2.1.2011.

Adr.: Greve Museum, Bækgårdsvej 9, 2670 Greve

Blaakildegaard Byhistorisk Samling og arkiv:

Hedebosyning - en verden af variationer. Til 23.12.2010.

Adr.: Skolevej 54, 2630 Taastrup

Beaver Projects:

It Hade To Be Love. Gudrun Hasle udstiller sine broderede værker, bl.a. en fuldkommen broderet version af Det kommunistiske Manifest. 19.11. – 22.12.2010

Adr.: Strandlodsvej 15, 2300 København S

Rosenborg Slot:

Pomp & Pragt - Kongemagt og Enevælde. Til 27.2.2011.

Adr.: Øster Voldgade 4A, 1350 København K

Kunstindustrimuseet:

Jette Gemzøe. Til 20.2.2011.

Adr.: Bredgade 68, 1260 København K

Amalienborgmuseet:

Dronning Ingrid. Til 28.3.2011.

Adr.: Christian VIIIs Palæ, 1257 København K.

Kulturen:

Folkkonst & Design. bl.a. Gjort det själv! & Dräktmod. Til 31.12.2012.

Adr.: Tegnérsplassen, S-221 04 Lund

TENENs kalender udarbejdes bl.a. på grundlag af arrangementer i KultuNaut – Den Elektroniske Kulturkalender. Yderligere oplysninger modtages gerne direkte fra arrangører og deltagere. Deadline for korte meddelelser er ca. tre uger før bladet udkommer. Send oplysningerne til Vibeke Ervø, som koordinerer listen. Supplement, se: sites.google.com/site/tenentextil/

Telefonliste for TENENs bestyrelse mv.

<i>navn</i>	<i>adresse</i>	<i>telefon / ePost</i>	<i>buv</i>
Annet Laursen Skjelsager	Dorthesvej 2 3520 Farum	44 95 05 55 <i>silke-annet@silke-annet.dk</i>	formand + redaktion
Lone de Hemmer Egeberg	Teglgården 66 st.th 3460 Birkerød	45 81 05 05 <i>debemmeregeberg@gmail.com</i>	næstformand + korrektur
Bent Bille	Søndergade 66 5620 Glamsbjerg	64 72 15 65 <i>familien.bille@get2net.dk</i>	kasserer
Lis Slottved	Hjarupvej 10 6200 Aabenraa	74 63 03 50 <i>slottved@privat.dk</i>	sekretær + korrektur
Vibeke Lilbæk	Kollerødvej 39 3450 Allerød	48 17 16 47 <i>vofl3450@yahoo.co.uk</i>	redaktion
Maj Ringgaard	Helmsvej 37 2880 Bagsværd	21 40 43 76 <i>Maj.Ringgaard@natmus.dk</i>	bestyrelse
Tina Ejlersen		41 43 67 87 <i>tina.ejlertsen@get2net.dk</i>	bestyrelse
Hanne Frøsig Dalgard	Bredebovej 33, 6.tv 2800 Lyngby	45 88 32 67 <i>hfd@tdcadsl.dk</i>	suppleant + korrektur
Anni Bloch	Thingvalla Allé 5, 2300 København S	32 59 59 77 <i>annibloch@gmail.com</i>	suppleant
Flemming Lundholm	Ravningvej 10, Ravning, 6760 Ribe	75 43 77 06	suppleant
Margit Ambeck	Lyshøjgårdsvej 87, 1.th 2500 Valby	36 30 61 50 <i>m.ambeck@gmail.com</i>	revisor
Hanne Schneller	N. Frihavnsgade 49, 2.tv 2100 København Ø	35 38 35 45 <i>hanne.schneller@hotmail.com</i>	revisor- suppleant
Susanne Nielsen	Grusgravvej 10 4660 Store Heddinge	56 50 11 26	forklæder
Vibeke Ervø	Åfløjen 4, 2. tv 2700 Brønshøj	44 85 18 44 <i>vibeke.ervo@gmail.com</i>	kalender
Frits Lilbæk	Kollerødvej 39 3450 Allerød	48 17 16 47 <i>vofl3450@gmail.com</i>	redaktion + webmaster

*Dansk Tekstilhistorisk Forenings
medlemmer
ønskes et godt nytår 2011*

Porcelænstekstil

Julemarked 2009 på Frederiks Bastion i København bød på en overraskelse.

Porcelæn er velkendt til brug ved fremstilling af service og smykker.

Jeanne havde fundet en anderledes måde at dekorere på.

Farmors gamle mellemlægsservietter bliver simpelthen brugt til at give aftryk i porcelænsmassen. Med en kageudstikker bliver de fine smykker derefter stukket ud.

Efter brænding kan delene stå rå som biskuit eller blive efterbehandlet med farvet glasur, der stryges af, så det tekstile udtryk tydeliggøres. Til slut får overfladen en klar glasur.

Ovenfor ses et par brocher, men i anledning af julen var der også pynt til juletræet fremstillet ved brug af samme teknik.

Jeanne Talchow Oakman er født i 1959. Hun har de sidste 5 år kredset om sin ungdoms fantasier mht. at arbejde med ler. Gennem diverse kurser fik hun blod på tanden og har siden 2007 som medlem af kunstnersammenslutningen K21 været gæsteudstiller flere steder og deltager i markeder. Siden januar 2009 har hun haft eget værksted på Frederiksberg. Her fremstiller hun brugting og smykker af porcelæn og glas.

Vibeke Lilbæk
www.jeanneoakman.dk

